

Stanowisko

Zarządu Związku Województw RP

z dnia 22 października 2024 roku

w sprawie polityki spójności Unii Europejskiej po 2027 roku

Rozwijając postulaty zawarte w Stanowiskach Polskich Regionów ws. polityki spójności UE po 2027 roku z czerwca 2023 roku i września 2024 roku oraz we wspólnym stanowisku ponad 130 europejskich regionów dot. przyszłości polityki spójności z września 2024 roku, a także odnosząc się do:

- a) wniosków płynących z raportów Enrico Letty dot. wspólnego rynku UE oraz Mario Draghiego dot. europejskiej konkurencyjności,
- b) ujawnionych w ostatnim czasie planów Komisji Europejskiej w zakresie architektury Wieloletnich Ram Finansowych 2028-2034,

Polskie Regiony stanowczo nie zgadzają się z koncepcją centralizacji struktury przyszłego budżetu UE, której kluczowym przejawem ma być odejście od zarządzania programami polityki spójności na poziomie regionalnym, jako obniżającej znaczenie polityki spójności i godzącej w jej fundamentalną logikę.

Swój sprzeciw Polskie Regiony opierają na przekonaniu, że:

1. Centralizacja jest nie tylko działaniem sprzecznym z ustaloną w Traktacie o Unii Europejskiej zasadą pomocniczości, ale istotnie zmniejsza efektywność działań służących wzmocnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE, które określono jako obowiązkowe w art. 174 Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
2. Polityka spójności jest jedną z sił napędowych rozwoju Unii Europejskiej w ostatnich dekadach, a jej kluczowy sukces to uwolnienie energii i kreatywności regionalnych i lokalnych wspólnot.
3. Różnorodność regionów powinna długofalowo zapewniać UE przewagę konkurencyjną. Aby tę przewagę osiągnąć i utrzymać należy jak najlepiej dostosować europejską politykę rozwoju do zróżnicowania profili społeczno-gospodarczych oraz unikalności cech lokalnych i regionalnych wspólnot.
4. Regiony są aktywnymi i doświadczonymi współtwórcami i realizatorami polityki rozwoju. Dowiodły, że skutecznie wypełniają rolę instytucji zarządzających programami polityki spójności i jako podmioty będące najbliżej wspólnoty mieszkańców oraz regionalnych i lokalnych interesariuszy zapewniają optymalne i ukierunkowane terytorialnie podejście do zróżnicowanych potencjałów, potrzeb, wyzwań i celów.

5. Silniejsza i unowocześniona polityka spójności, czerpiąca z atutów regionalnych i lokalnych wspólnot, uczyni Europę odporniejszą i bardziej konkurencyjną jako całość, sprawniejszą i bardziej zjednoczoną w stawianiu czoła nowym wyzwaniom.
6. Polityka spójności dzięki wielopoziomowemu zarządzaniu i konsekwentnemu delegowaniu kompetencji na poziom regionalny i lokalny ma największy potencjał przeciwdziałania eurosceptycyzmowi, radykalizacji poglądów, a w konsekwencji pogłębia integrację europejską.
7. Niewątpliwie konieczna reforma wieloletniego budżetu, w tym polityki spójności, powinna być oparta na fundamentalnej zasadzie „**do not harm regional subsidiarity**”. Koniecznym zmianom towarzyszyć powinno nie tylko zachowanie, ale i wzmocnienie kluczowych zasad polityki spójności, opartych na:
 - a) **wspólnym i wielopoziomowym zarządzaniu** tworzącym kulturę dialogu między instytucjami UE, szczeblem krajowym i regionalnym,
 - b) **partnerstwie** zapewniającym włączenie lokalnych społeczności i interesariuszy w procesy decyzyjne związane z projektowaniem, zarządzaniem i realizacją polityk publicznych i celów UE oraz budującym porozumienie na rzecz procesów transformacji i wkraczania na nowe ścieżki rozwoju,
 - c) **ukierunkowanym terytorialnie podejściu** gwarantującym optymalne wykorzystanie mocnych stron, talentów i potencjałów wspólnot regionalnych i lokalnych.

Polskie Regiony wyrażają przekonanie, że tylko zaangażowanie wspólnot regionalnych i lokalnych w podejmowanie stojących przed UE wyzwań zapewni jedność i spójność, odnawiając i uwalniając – w myśl motta „Zjednoczeni w różnorodności” – źródła drzemiącej w Europie energii.

Olgierd Geblewicz

Prezes Zarządu

Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej